

Iz zgodovine poštne posloplje.

Priprave za zidanje so se pričele pred 50 leti

Ljubljana, 12. oktobra.
Ljubljansko poštne posloplje, ena najzačasnijih stavb iz konca prejšnjega stoletja, iz potrebe dobe, bo že kmalu pol stoletje staro. Sezidano je bilo v času, ko je bila Ljubljana še pokrajinsko mesto in ko so bile poštne potrebe in razmere precej drugače kakor danes. Kljub temu pa je precej dobro služilo svojemu namenu, a morali so ga večkrat preizdati ter notranje preurejevati, n. pr. v zvezi z razvojem telefonskega prometa in s povzeti avtomatske telefonske centralne.

Potrebno po primernem poštne posloplje se je kazala dovolj živo že pred potresom. Teden se ni bilo jasno, kakšen bo razvoj mesta ter niso mogli tako lahko presoditi, kje bi najbolje kazalo zidati postno posloplje. Potrebno je nameč, da je pošta v mestnu središču in na najpomembnejšem kraju.

Leta 1891. je bil avstrijski zbornic predložen zakon, pooblaščil za najetje posojila, potrebnega za zidanje poštne poslopljej v raznih krajih, med njimi tudi v Ljubljani. Zakon je bil sprejet, tako da so lahko najeli takoj po posojilu. Vendar s tem ni rečeno, da so se tudi takoj lotili zidanja.

Za ljubljansko poštne posloplje je bila določena precej visoka vsota, in sicer 228.000 lrd. Razumljivo je, da se je ljubljanska občina zelo zanimala za novo poštne posloplje ter si je pribadel, da bi mesto dobilo pošto na primerenem kraju. Zato je tudi ponudil državni v nakup stavbišča, in sicer na Krekovem trgu, kjer so pozneje sezidali mestni dom. Vedeti moramo, da je bilo tedaj središče prometa na Mestnem trgu, ki je pa bil ves zazidan. Mislimo so, da se bo mesto razvijalo proti vzhodu, na Poljanah. V resnicu se je sredisce mesta premikalo proti vzhodu, proti novi Resljevi

cesti, ki je držala na kolodvor. Toda meščanom ni bil povsem všeč prostor za pošto na Krekovem trgu, sa zlasti nasprotni hišni posetniki na levem bregu Ljubljane, posebno tisti v okolici Slonove (Prešernove) in Šelenburgove ulice. Zato so vložili protest proti ponudbi mestne občine v hkrati so prizorišča državni kup kazine, odnosno Koslerjevemu stavbišču v Knaflejvi ulici, na kraju sedanja Narodne tiskarne. Komisija se je sesla leta 1892. Odloknila je kazinsko posloplje in Koslerjevo zemljišče.

Pozneje so se na Dunaju odločili za Luckmanovo hišo, in sicer aprila iste 1893. Tedaj je Janez Luckman prejel od trgovskega ministra nalog, da je njegova in njegovemu bratu ponudba o nakupu stavbišča sprijeta. Zemljišče je bilo sodno prepisano istega leta septembra, dejansko ga je pa država prevzela 1. februarja leta 1894. Država je plačala bratoma Luckman 90.000 goldinarjev za zemljišče, a v tej vstopi je vračanom tuč prispevec mestne občine 15.000 lrd. Kot odskočino za ta prispevec je država prepustila nekaj zemljišča občini za regulacijo ulic ob novem posloplju. Tudi Kranjska hranilnica je prispevala in sicer 35.000 lrd.

Načrte za poštne posloplje so risali na Dunaju. Stavbna dela so bila razpisana. Zidanje ljubljanske poste je bilo oddano načrtiju Češču ponučniku, ljubljanskemu stavbniku, Filipu Šunčiču. — Stavbna dela so se začela po potresu, in sicer je bil temeljni kamen položen 21. maja 1895. Delo je bilo končano v pol-drugem letu: posloplje je bilo uporabljeno novembra 1896. Skupni stroški so znašali 270.000 lrd.

Narečje za poštne posloplje so risali na Dunaju. Stavbna dela so bila razpisana. Zidanje ljubljanske poste je bilo oddano načrtiju Češču ponučniku, ljubljanskemu stavbniku, Filipu Šunčiču. — Stavbna dela so se začela po potresu, in sicer je bil temeljni kamen položen 21. maja 1895. Delo je bilo končano v pol-drugem letu: posloplje je bilo uporabljeno novembra 1896. Skupni stroški so znašali 270.000 lrd.

Veliki možje - veliki čudaki

Turgenjev je vohal kolero, Balzac si je nadel med pisanjem dominikansko kuto - Kolumbovi prividi

Naj dodamo še nekaj zanimivosti: Byron in Dostoevski sta bila strastna kvartopirca. Napoleon je bil nevoščljiv slavi Aleksandra Velikega in Julije Cezarja ter ju je, kjer je le morebil, skušal okrniti. Zdaj je bil pedantično sest, kadar je šlo za red na njegovi mizi. Viktor Hugo je dolga leta silno sovražil Napoleon, Turgenjev je trdil, da voha kolero, Balzac in Ribhard Wagner sta strastno ljubili lukus vsake vrste. Gogolj pa je v starih letih skoraj poblažnel od strahu, da bi njegova zgodnja dela utegnili smatrati za preveč revolucionarna.

DNEVNE VESTI

— Državni vodja A. Rosenberg v Celovcu. V okviru velikih proslav 10. oktobra se je mudil v Celovcu tudi državni vodja Alfred Rosenberg, ki je v nedeljo ob 8.30 govoril v slavnostni dvorani košarskega deželnega doma o svobodi in časti ter odločilni borbi nemškega naroda. Državni vodja Rosenberg je spregovoril tudi na veliki manifestaciji v nedelji po poldne na trgu SA v Celovcu. Celovški slovesnosti so se udeležili tudi drugi odilčniki iz raznih nemških pokrajin.

— Spodnještajerske novice. V Ptiju sta umrli voda po lekarjnarji Ema Becherballe roj. Strohmayer in zasebnička Beti Slavičeva. — Zaradi zagotovitev oddaje pridelka spodnještajerskega hmelja iz leta 1943. smoje pridelovalci istega prodati samo tvarski Deutsches Hopfenverkehrsgeellschaft Berlin. Hmeljarji bodo lahko oddajali svoj hmelj pri Hmeljarski družbi v Žalcu. — Letošnja sadna letina je nekoliko slabša od lanske. Zaradi tega tudi nisladičniki iz raznih nemških pokrajin.

— 40 let monakovskega ljudskega gledališča. Ob 40letni obstoju in delovanju monakovskega ljudskega gledališča bo organiziran poseben gledališki teden, ki bo trajal od 14. do 20. novembra.

— Podelitev norveške kulture nagrade. Predsednik norveške kulture zbornice minister Fuglesang je označil kot najvažnejši čigodek ustavovitev norveške glasbeni in jezikovne akademije. Prva norveška kulturna nagrada je bila podeljena monakovskemu slikarju Olafu Gulbrandsunu, ki je pol rodu Norvežan. Drugo kulturno nagrado pa je prejel Gunnar Utsond, ki slovi kot eden najznamenitejših norveških kiparjev.

— Tramvaj zavolzi v brvnico. V Marču se je pripetila nenavadna nerečna. Po neugotovljeni krivdi je zavolzil tramvaj v neko brvnico. Med strankami, ki so bili v brvnici, je bilo 20 ranjenih, ena oseba je bila mrtva. Od potnikov se ni nihče ponesrečil.

— Zdravi trojčki. V kraju Postomi pri Trevisu je rodila Adela Sernagiotti zdrave trojčke. Vsi trije so dečki.

— Nova malo stanovanja bodo zgradili v Budimpešti. Predvideni so 550 malih stanovanj z 820 stanovanjskimi prostori.

Genoveva Fox:

DEKLE Z MEJE

Roman

Sele ko bo do vrha natlačena perlina košara prazna, se bo utegnila spet ukvarjati s skrbmi. Ko pa je potem razgrnila zadnji kos perla po travi, je mogla mislati samo se na svojo lakoto in na to, kako prijetno diši iz loncev na ognju po naslojenem mesu in zelenjavu!

Tisti večer je Owens vzel puško s kaminskega napisu nad kulinjskim ognjem, jo osnažil, namazal in nabil ter jo znova prislonil s hkrčem svojega vrataria. Kasneje je počenil in pomožil vse svoji sorodstvu in tudi včino svojih generalov. Drugi velikani so spet trpeli zaradi misli, da jih prengajojo neznanih ludobneži. Tasso, Mozart, Napoleon in Strindberg so se borili s tem strahom. Mozart se je zmerom bal, da ga Italijani zastupajo z gole zavesti. Ta motiv je Puškin plastično obdelal v svoji dramatični slike »Mozart in Salieri.« Hlucinacijam je bil podvzoren tudi Martin Luther. Ko je bil zaprt na Warburgu, se je vsak dan boril s hudičem. Nekot je vrgel vanj tintnik in še danes kažejo, črno ligo na zidu. Tudi Kratof Kolumb in Tasso sta priznala takšne privede. Schopenhauer pa je bil naravnost boljši razdražljiv. Ob vsakem šumu je segel po meču in pil samo iz lastnih kozarcev, ker je bil prepirčan, da ga hočejo okužiti. Ni se pustil briti in se svojo kočato brado kar sam pri sveti osmodri.

— So dolgo potem, ko je legla tisti večer spet, se silšala odčeta in mater, ki sta sede-

ljubljanski kinematografi

KINO UNION Telefon 22-21
Najslajnejša kmetska burka — Dve urburnega smeha!
GRESNA VAS
Strah hinavskih občinskih svetnikov pred razkrinkanjem njihovih »grebov«.
V glavnih vlogah: Hansi Knoteck, Joe Stöckel, Josef Eichheim
Predstave dnevno ob: 15.30 in 17.30 uri

KINO MATICA Telefon 22-41
Igralska in režijska umetnina po slavnem Ganghoferjevem romanu

PLAZOVI
Borba ljudi iz gora proti plazovom. Izklesani ljudski značaji v ljubki romantični ljubezni dveh mladih srce. —
Sijajni igralci: Fritz Kampers, Hansi Knoteck, Maria Andergast in Paul Richter.
Predstave dnevno ob 15. in 17. uri.

Tel. 27-30 KINO SLOGA Tel. 27-30
Dve uri lepe zabave! Nad vse zabavno in zapleteno zgodbico o ljubezni na prvi pogled v Tobisfilmu

Dva v velikem mestu
V glavnih vlogah: Monica Burg, Karl John, Hansi Wendl, Marianne Simson
Predstave ob 15. in 17. uri; v nedeljo tudi ob 10.30 uri

IZ LJUBLJANE

— IJ Maša zadušnice za dr. Markom Našičemom bodo jutri, ob prvi obletni njegevi smerti, ob 7. zjutraj po vseh ljubljanskih župnikih cerkvah. Namejenje so tudi vsem ostatim Slovencem, ki so padli kot žrtve komunističnega terorja.

— IJ Bjur je odšila ozračje. Davi na ne je vse zgodaj pozdravljalo sonce. Nebo je bilo povsem čisto. Zračni tlak je naraščal že več dni, vendar nismo pričakovali tako lepega vremena. Tudi včeraj še ni kazalo, da se bo povsem zjasnilo. Jasno je bilo že ponoči, zato je bilo davni precej hladno. Današnja minimalna temperatura je znašala 7.8 stop. Včeraj je bilo precej hladno ves dan, saj je maksimalna temperatura dosegla komaj 14.8. Zračni tlak je daveši se naraščal.

— IJ Jesen je pomlad si podajata roko. Na Poljanah, na Domobrantski cesti, imamo popolno iluzijo pomlad. V sadovnjaku pri hiši št. 5 se je razvezeta jablana kakor v začetku maja. Cvetče drevo budi veliko občudovanje in pozornost številnih meščanov. Nekateri prihajajo ogledovat cvetočo jablano iz drugih mestnih okrajev. V tej ulici med vojašnicami in Gruberjevim prekopom pa je tudi začetek divljih kostanj, kakor da hčete tekmovati z jablano. Čudno, da je pomlad zakraljevačna prav tu, da sta v isti ulici začetek drevnega dne.

— IJ Razdeljevanje olja. Trgovci in zadruge v Ljubljani naj dvignejo v uradu na Novem trgu št. 4/II nadaljnja nakašila za olje in sicer: dne 12. oktobra s črkami A—M, dne 13. oktobra s črkami N—Z. Potrošniki bodo na živilske nakaznice izdané ob mestnega poglavarstva v Ljubljani (zelene barve), odrezki za male št. 9—16, prejeli po en decilitru olja.

— IJ Oddaja fižola. Vsi trgovci in zadruge morajo ves fižol, ki jim je svojcas prestaal na zalogi, vrnil v Prevodovo skladnico I. na mestni klavir in to istočasno, ko bodo prevzemali moko in olje.

— IJ Sodnještajerske novice. Trgovci in zadruge v Ljubljani naj dvignejo v uradu na Novem trgu št. 4/II nadaljnja nakašila za olje in sicer: dne 12. oktobra s črkami A—M, dne 13. oktobra s črkami N—Z. Potrošniki bodo na živilske nakaznice izdané ob mestnega poglavarstva v Ljubljani (zelene barve), odrezki za male št. 9—16, prejeli po en decilitru olja.

— IJ Slovenski Rdeči križ poroča:

Odpošiljatelj paketov za Gonars, Padovo, Renec, Trevizo in Rab, ki bivajo v Ljubljani in okolici, smo pozvali, naj pridejo po paketu v Kotnikovo ulico 16, ker tenu bilo mogoče odposlati naslovnikom v taborišču. Nekateri odpošiljatelji paketov se temu pozivu še niso odzvali. Zato jih sporočamo, naj pridejo po pakete do vstretega 20. oktobra t. l., drugače bomo pakete komisijono odprli in porabili vsebino, ki se deloma že kvare, za pomoč potrebnim povratnikom. Ta poziv in obvestilo velja tudi za one odpošiljatelje paketov iz Ljubljane in okolice, ki morda niso prejeli pismeno obvestila.

— IJ Ne hitte z nakupom repe in zelja. Prehranjevalni zavod v Ljubljani općarja potrošnike s področja mesta. Ljubljane, da naj ne hitijo z nakupom zelja in repe za zimo, ker bo v nekaj dneh na trgu dovolj zelja in repe po maksimalnih ceni. Sveža zelje 1 kg 1.50 lir, repe 1 kg 0.75 lir. Obenam priporoča potrošnikom, da si nabavijo za zimo samo potrebitno količino svežega zelja in repe po istih cenah in ne kisajo sami, ker bo kisanega zelja in repe v najboljši kakovosti in po maksimalnih cenah eden dovolj na razpolago.

— IJ Zadrgare, glasilo Nabavilne zadruge Železničarjev Ljubljanske pokrajine, občinskega števila je sploh razkrivljena. Tudi v tem delu je tudi v celoti vse mogoče, da se bo zadruga s skupnim delom sploh ne more razkroviti. Nekaj je zato načrtno skritega v skrivnosti. Število, ki je zadruga s skupnim delom sploh ne more razkroviti, se ne more razkroviti.

— IJ Tovarjanje željevin na vseh poslopljih.

la pred kulinjskimi vratimi, tik pod njenim oknom in se razgovarjal. Njuna glasova sta bila pritajena in tako tiba, da ni razumeval niti besedice, se potem ne, ko je sedla v postelji po konci. Splošila se je k oknu, poleklenila na golo tla in se naslonila na okensko polico. Toda razumeti ni mogla ničesar. Le kdaj pa kdaj kako drobitno. Enkrat je zanesljivo razčolila besedo: »Indijanci,« in potem spet »Angleži.« Opustila je prizadevanje, da bi kaj ujela, in se vrnila v posteljo. Blazina pod litijo je včasih že jela ogrotevila, tudi v tem delu je bila zmanjšana in včasih pač čutila vse dobro. Blazina pod litijo je včasih že jela ogrotevila, tudi v tem delu je bila zmanjšana in včasih pač čutila vse dobro. Blazina pod litijo je včasih že jela ogrotevila, tudi v tem delu je bila zmanjšana in včasih pač čutila vse dobro. Blazina pod litijo je včasih že jela ogrotevila, tudi v tem delu je bila zmanjšana in včasih pač čutila vse dobro.

Opustila je prizadevanje, da bi kaj ujela, in se vrnila v posteljo. Blazina pod litijo je včasih že jela ogrotevila, tudi v tem delu je bila zmanjšana in včasih pač čutila vse dobro. Blazina pod litijo je včasih že jela ogrotevila, tudi v tem delu je bila zmanjšana in včasih pač čutila vse dobro. Blazina pod litijo je včasih že jela ogrotevila, tudi v tem delu je bila zmanjšana in včasih pač čutila vse dobro.

Spet je bilo slovo kratko, molk pa dolg.

Se pred koncem tedna je bilo več kot polovica družin iz soseščine na poti. Vse, kar se jim je zdelo le kolikaj vredno, so vlekle s seboj. In v vsakem novim odhodom je tistim, ki so bili sklenili ostati, se bolj upadel pogum.

obdelovalcem vrtov in posebej gospodinjam. Kot nameček izhajajo zgodovinski članki o naših krajinah. List je hkrati tudi obveščevalce o razmerah v zadružni prodajalni.

— IJ O jesenskem zatiranju zajedcev citamo v glaslu naših vrtnarjev in sadjarjev koristen pouk. Človek bi mislil, da se nam jeseni, ko pospravljamo pridelke v rizi, ni treba vedati brigati za bolezni, ki so za letos že opravile svanje in operanje za rastlini. Menili bi, da jih sedaj pred zimato lahko prepustim njihovi usodi, saj bomo spomladi speti pridelki z nimi, ki so bili novi rastlini. Toda napačno bilo tako sklepanje. Zanemarjene bolezni jeseni imajo že posledice v prihodnjem letu. Takrat ne bi mogli pr